

De Band

Regiodag Wassenaar
Bezoek aan Kasteel Duivenvoorde

Vrijzinnigen Nederland – Hardinxveld-Giessendam
70^e jaargang nr. 4 - 1 september 2019 – 1 januari 2020

Welmoed Vlieger over Meister Eckhardt

Waar laat God zich vinden? De Dominicaanse monnik, theoloog en filosoof Meister Eckhart von Hochheim (1260-1328) biedt daar een origineel en mystiek antwoord op: niet in de kerk, maar in onze eigen ziel.

Dat kan als we ruimte maken in onszelf voor wat Eckhart noemt 'de goddelijke essentie', ofwel 'iets' dat groter is dan wijzelf en ons daaraan overgeven. Het komt neer op je leegmaken en weer laten vullen. We zijn dat in onze cultuur niet zo gewend. We houden graag alle touwtjes in handen. Maar, zo benadrukt Welmoed Vlieger, hoe heerlijk zou het zijn als we niet langer alles helemaal zelf hoeven te doen en ons toevertrouwen aan het ongeziene? Vlieger neemt ons mee op reis in het gedachtegoed van de middeleeuwse mysticus en kijkt naar wat we van hem kunnen leren.

Welmoed Vlieger (1976) heeft Wetenschap van Godsdienst & Levensbeschouwing en Wijsbegeerte gestudeerd waarin zij zich specialiseerde in het leven en denken van Meister Eckhart. Zij werkt momenteel aan een proefschrift over innerlijkheid en politiek aan de VU en is daarnaast columniste bij Trouw.

Diensten, aanvang 10.00 uur

De wisseldiensten met Onze Roeping Getrouw in Sliedrecht lopen tot 15 september. Tot dan iedere zondag koffiedrinken.

1 sept.	H'veld: dr. A.P.B. van Meeteren, extra collecte
8 sept.	S'drecht: ds. H. Hartogsveld, 's-Gravendeel
15 sept.	H'veld: mw. T. Huisman-Verspui, Rhenen, Kunst in de Kerk Einde zomerwisseldiensten
22 sept.	Geen dienst. In Sliedrecht dr. A.P.B. van Meeteren
29 sept.	Streekzondag in Sliedrecht
6 okt.	Dr. A.P.B. van Meeteren
13 okt.	Drs. Z. Albada, Gorinchem
20 okt.	Geen dienst. In S'drecht: A.F.R. v.d. Meiden A'dam
27 okt.	Geen dienst. In Sliedrecht: Jubileumdienst met nazit, 15.00 uur
3 nov.	Herdenking overledenen, dr. A.P.B. van Meeteren, extra collecte voor Stichting voor Polen.
10 nov.	Geen dienst. In S'drecht M. Ottens
17 nov.	Mevr. A. van Wijngaarden, Rotterdam
24 nov.	Geen dienst. In S'drecht ds. H. Hartogsveld
1 dec.	1 ^e Advent, dr. A.P.B. van Meeteren
8 dec.	2 ^e Advent, drs. Z. Albada, Gorinchem
15 dec.	3 ^e Advent, ds. J.H.B. de Waard, Papendrecht

Extra collectes

Op 1 september collecteren we voor Plug-in: een talentencentrum voor zwervjongeren en schoolverlaters in Dordrecht voor werk en opleiding. Op 3 november voor Stichting voor Polen.

Bloemendienst

Tel.

1 sept.	Mw. T. Keizer -Trapman	612002
15 sept.	Mw. J. Blokland	616303
6 okt.	Mw. G. v. d. Graaf-Tromp	613256
13 okt.	Mw. A. Huisman-Dubbelman	630083
3 nov.	Mw. M. v. 't Verlaat-de Bruin	612441
17 nov.	Mw. A. v. Noordenne-van Zuilen	614543
1 dec.	Mw. E. Sluimer-Vervoorn	612475
8 dec.	Mw. C. Versluis-den Hertog	613203
15 dec.	Mw. M.A. de Groen-van den Berg	06-37374559

Autodienst

1 sept.	mw. A. van Noordenne-van Zuilen	06-51296539
8 sept.	dhr. P. van 't Verlaat	612441
15 sept.	dhr. J. Huisman	630083
22 sept.	mw. T. Keizer-Trapman	612002
29 sept.	dhr. R.P. de Groen	06-12830068
6 okt.	dhr. K. Blokland	616303
13 okt.	mw. E. Sluimer-Vervoorn	612475
20 okt.	mw. A. van Noordenne-van Zuilen	06-51296539
27 okt.	dhr. P. van 't Verlaat	612441
3 nov.	dhr. J. Huisman	630083
10 nov.	mw. T. Keizer-Trapman	612002
17 nov.	dhr. R.P. de Groen	06-12830068
24 nov.	dhr. K. Blokland	616303
1 dec.	mw. E. Sluimer-Vervoorn	612475
8 dec.	mw. A. van Noordenne-van Zuilen	06-51296539
15 dec.	dhr. P. van 't Verlaat	612441

Niks mis met grijs (of goud)

Als ik in de spiegel kijk, zie ik er steeds meer: grijze haren! Maar voor mij geen kleurspoeling of verf. Ik vind het eigenlijk wel wat hebben, dat grijs. Grijs is een teken van het klimmen van de jaren. De groeiende kale plek op mijn kruin ook. Als iemand er wat van zegt, haal ik altijd stripheld Lambik aan: “Op een drukke straat groeit ook geen gras.” Ik heb me ermee verzoend.

Eigenlijk wel symbolisch dat we grijs worden naarmate we meer op leeftijd komen. Ik hoop altijd maar dat ik ooit ook nog wijs word. Grijs en wijs. Het is een mooie combinatie. Als ik het nieuws volg – in de krant, op tv of digitaal – dan denk ik wel eens: we kunnen wel wat meer grijsheid gebruiken.

Onze samenleving verhardt zienderogen. Ik zie daarin mede de invloed van de almaar toenemende snelheid van communiceren. Even nadenken is er niet meer bij. We flappen er maar wat uit en delen die mening op *social media* ook nog eens met Jan en alleman.

Zo ontstaan al snel ordinaire scheldpartijen en is iedereen die anders denkt dan wij de kwaaië pier.

Dat in een samenleving groepen tegenover elkaar staan is niets nieuws. Dat is altijd al zo geweest. Het lijkt wel een natuurwet. Waar we daar tegenover tot voor kort nog de idealen vrijheid, gelijkheid en broederschap stelden, lijken we de tweedeling nu haast te omarmen. Op zich is oppositie niet erg – dat scherpt het denken. Zolang we de ander maar als ander blijven zien en niet als vijand.

Maar vergeten we dat, dan dreigt te gebeuren wat we al zien in sommige Dode-Zeerollen. Zo is in de ‘boekrol van de oorlog’ (*what's in a name*) sprake van de ‘zonen van het licht’ en de ‘zonen van het donker’. De ‘zonen van het licht’ zijn ons-soort-mensen en de ‘zonen van het donker’ zijn uiteraard ander-soort-mensen. Dat zijn mensen die het licht niet hebben gezien – duistere mensen die bestreden moeten worden. Althans, dat is het patroon. En dat duikt telkens op in de geschiedenis.

De rol van de oorlog, een van de rollen van de Dode Zee (1QM)

Wat dat betreft is er vandaag de dag op *social media* dus weinig nieuws onder de zon. Ook daar zien we volop ‘zonen van het licht’

en ‘zonen van het donker’. De tweedeling die we zien op Facebook, Twitter en Instagram is weinig meer dan een uitvergroting van de scheidslijnen die toch al door de samenleving lopen. We zien helden en boemannen, *wINNERS* en *losERS*. Maar van al die tweedeling wordt het samenleven niet eenvoudiger.

Te midden van het zwart en wit zou ik een lans willen breken voor wat meer grijsheid, voor wat meer wijsheid – en tegelijkertijd de erkenning dat niemand die in pacht heeft. Wat zou het mooi zijn als het zou lukken om elkaar wat meer te begrijpen en in discussies te zoeken naar wat we delen, in plaats van voorop te stellen wat ons

scheidt.

Ik pleit niet voor dof grijs, voor kleurloosheid of afgedwongen consensus. Maar wel voor de erkenning dat polarisatie het samenleven niet helpt, in tegenstelling tot een goed gesprek, waarin we erkennen dat de waarheid toch vaak in het midden ligt. Aristoteles noemde de middenweg zelfs ‘gouden’. Vind ik ook mooi.

Aries van Meeteren

Contact met de voorganger

Bellen, mailen, appen, sms-en, facebooken, ik ben van alle markten thuis. Maar het liefst kom ik gewoon bij u langs. Dat praat wel zo makkelijk. Maak gerust een afspraak! Ik ben er niet alleen voor bij ziekte, nood en andere calamiteiten. Ook als u wel eens een goed gesprek kunt gebruiken of eens van gedachten wilt wisselen over iets dat u bezig houdt, kom ik graag op de koffie.

Ik ben bereikbaar op avanmeeteren@kerkmetdebeelden.nl. Wie wil bellen, kan me overdag bereiken op 06-26258184. Gezien mijn overige werkzaamheden kan ik niet beloven dat ik u onmiddellijk uitgebreid te woord kan staan. Maar ik maak graag een afspraak voor een vervolgesprek.

Aries van Meeteren

Aandachtscommissie

Wij stellen het op prijs dat u opnamen in het ziekenhuis en thuiskomst uit het ziekenhuis meldt aan Liesbeth Kazen (06-8333 4406) of aan Tonny Keizer (0184-612002), zodat wij hieraan aandacht kunnen besteden.

Administratie

Per augustus zijn Jaap en Ida Van Wingerden/De Jong verhuisd van het adres Alexanderstraat 25 naar Kerkweg 17, 3371 AE Hardinxveld-Giessendam. We wensen hen daar een goede tijd toe.

In memoriam

Tonny Kwak-Lemkes

Op 9 augustus jl. overleed Tonny Kwak, in de leeftijd van 93 jaar. Tonny is altijd een trouw lid van onze afdeling geweest. We kennen haar en haar man Piet als zeer meelevend. Tonny was van meet af aan actief in de vrouwenvereniging, die ze mede heeft opgericht. Ze is er zo lang als het maar ging lid van gebleven. Ook was ze tussen 1967 en 1972 secretaris van het bestuur van onze afdeling. We hebben veel aan haar te danken.

Ik heb Tonny leren kennen als een fiere vrouw. Telkens als ik haar bezocht op de PG-afdeling van de Lange Wei zat ze in een fauteuil in een hoek van de Zonnewei, waar ze alles goed kon overzien. Naast een vogelkooi. “Daar kun je uren naar kijken”, vertelde ze me. Ook het weer en de tijd hield ze steeds nauwkeurig in de gaten.

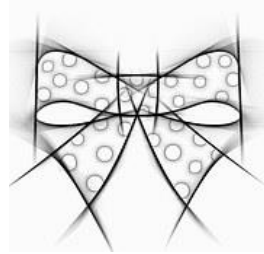
Hoewel veel van haar lange leven op het laatst was opgelost in een grijze mist, wist ze altijd wel van de bezoeken die Tonny Keizer haar bracht. Ze waardeerde het zeer als mensen bij haar langs kwamen. Een van de dingen waar ze mij dan mee kon verbazen was haar kennis van spreekwoorden. Ze maakte die vaak feilloos af. Ook deze, kan ik me herinneren: “Er is een tijd van spreken en er is een tijd van zwijgen.”

De laatste keer dat ik op bezoek ging, heeft Tonny vooral gezwegen. Niet veel later kwam het bericht van haar overlijden. De uitvaart was op 15 augustus jl. in de Essenhof in Dordrecht, de stad waar Tonnie in 1926 ter wereld kwam. We willen Hanneke en Ernst, Marijke en Saskia en Willem veel sterkte toewensen.

Aries van Meeteren

Verjaardagskalender

Wij feliciteren de jarigen van de komende maanden en wensen hen een fijne dag toe:

28 aug.	Jasper Verdoorn
12 sept.	Bas Verdoorn
27 sept.	Mw. M.H. v.d. Graaf-Tromp
27 sept.	Dhr. J.W. Busé
5 okt.	Dhr. J. den Breejen
11 okt.	Dhr. K. Blokland
3 nov.	Mw. T. Keizer-Trapman
7 nov.	Dhr. G. Langeveld
13 nov.	Dhr. K. Bohré
18 nov.	Dhr. J. Huisman
23 nov.	Mevr. J. Verdoorn-Sluimer
27 nov.	Dhr. C.G. Verdoorn
1 dec.	Dhr. Jaap van Wingerden
5 dec.	Mw. A. Goedegebuur
18 dec.	Mw. J. Blokland
26 dec.	Mw. G.B. Brandwijk

In 2020: 130-jarig jubileum HaGi

Wie wil ons helpen met ideeën of de organisatie van het feest? We kregen al enkele reacties, maar niet zozeer ideeën. Het bestuur heeft wel enkele richtinggevende besluiten genomen.

Wij zullen de viering van het jubileum samen laten vallen met de Streekzondag in 2020, op 27 september. Er is een leuk idee voor de lunch en voor het middagprogramma.

Meedenkers en -doeners welkom.

Streekdag 29 sept. in Sliedrecht

Wij worden van harte uitgenodigd om de Streekdag van de Vrijzinnigen in de Alblasserwaard bij te wonen. Sliedrecht heeft zich ingespannen er een heel leuke dag van te maken.

Zo worden wij om 10.00 uur verwacht.

De **kerkdienst** wordt geleid door ds. H. Hartogsveld.

Daarna volgt een klein **orgelconcert** door Martine van der Meiden.

Vervolgens gezellig bijpraten tijdens **koffie en lunch**.

Daarna kunnen wij genieten van een **lezing met beeld en geluid** over Jules de Korte door Martine van der Meiden, die de liedjes en de presentatie van de zanger uitstekend voor het voetlicht zal brengen. Opgavelijst in de hal van de kerk of een bestuurslid bellen.

Herinnert u zich nog: Ik zou wel eens willen weten? Dat was indertijd een grote hit, maar hij heeft veel meer gezongen. Hij is natuurlijk uit de tijd van de ouderen, maar zijn teksten blijven leuk.

Jules de Korte

Of u kent hem, of u leert hem kennen.

Jubileumdienst 100-jarig Sliedrecht

Op 27 oktober om 15.00 uur: van harte welkom. Na de dienst met ds. H. Hartogsveld een gezellige nazit met een hapje en een drankje. Wij hebben 's morgens de kerkdienst laten vervallen.

God is groter

Het testament van Spinoza

De Belgische filosoof Karel D'huyvetters raakte na zijn pensionering in de ban van Spinoza, de zeventiende-eeuwse joodse denker die geen traditionele gelovige wilde zijn, maar evenmin een atheïst. D'huyvetters zette zich aan het vertalen van de belangrijkste werken van Spinoza en geeft ze in eigen beheer uit. Een aantal ervan is online te lezen (<http://spinoza-in-vlaanderen.weebly.com/>).

Nu is Spinoza al vaak vertaald. De leesbaarheid van de uitgaven wisselt nogal. Met name oudere vertalingen kunnen beginners die de filosoof willen doorgronden behoorlijk afschrikken. Gelukkig slaagt D'huyvetters erin om de ideeën van Spinoza fris weer te geven. Zijn uitleg bij de teksten is bovendien steeds buitengewoon verhelderend.

En nu komt D'huyvetters met 'Het testament van Spinoza' – dit keer geen vertaling van een filosofisch traktaat, maar een door de Belgische Spinozakenner zelf geschreven manifest, uit naam van Spinoza. Over God en ethiek. Het is een heel beknopt boekje van niet meer dan 33 bladzijden. Wie er eens goed voor gaat zitten, kan het binnen een uur uit hebben.

Den Haag, oktober 1676. Mijn naam is Bento, Bento de Spinoza. Mijn Hebreeuwse naam is Baruch, 'gezegende'. Bento is Portugees voor Benedictus, en dat is Latijn voor Baruch. Ik ben geboren in Amsterdam in 1632, en ik woon nu in Den Haag. Ik houd me bezig met wetenschap en filosofie.

Bovenstaande woorden vormen het begin van een reis langs de belangrijkste stellingen van Spinoza. De wijsgeer, wiskundige, politiek denker en lenzenslijper voelt zijn einde naderen. Hij lijdt al twintig jaar aan tuberculose en de ziekte breekt hem steeds meer op (hij zou uiteindelijk overlijden op 21 februari 1677). D'huyvetters laat, als in een echt testament, Spinoza zijn vrienden opdragen om zijn manuscripten te verzorgen die nog moeten worden uitgegeven.

Maar al na een bladzijde neemt het testament een andere wending. "Deze tekst [is] niet echt een testament, maar een poging om mijn gedachten over de belangrijkste zaken in het leven in kort bestek te verwoorden op een eenvoudige manier, zonder veel omhaal van woorden, bewijzen of argumenten." En daarmee is 'God is groter' een beknopte en vooral heel leesbare inleiding in het werk van Spinoza.

Universum

De filosoof begint met vast te stellen dat er 'iets' is en niet 'niets'. "Dat is een stevig vertrekpunt", vindt Spinoza (lees: D'huyvetters), want als er iets bestaat, dan moet er *altijd* iets zijn geweest. Immers, iets kan niet uit niets voortkomen. Wie zegt dat God alles uit het niets heeft geschapen, verlegt het probleem alleen maar, zegt Spinoza, want kennelijk was God er op dat moment al.

En daarmee zijn we bij het hoofdonderwerp van het traktaatje: God. Wie of wat is dat? Voor Spinoza is God een ander woord voor het oneindige universum vol atomen en golven. De filosoof noemt dat in

zijn 'testament' eerherstel voor God. "Ik wil het idee van God ontdoen van al die menselijke trekjes die de godsdiensten eraan toegevoegd hebben. Daarmee wordt God niet minder God, maar juist meer. God is groter."

Als God
inderdaad gelijk
is aan het
universum, dan
heeft dat grote
gevolgen voor
hoe we tegen
onzelf en de
wereld
aankijken.
Want wij

maken deel uit van dat universum, net als de rest van de natuur. We bestaan allemaal uit dezelfde elementaire deeltjes die je overal in het heelal aantreft. En dus maken we deel uit van God.

Natuurwetten

Voor Spinoza volgt daar iets belangrijks uit. Omdat wij mensen uit dezelfde deeltjes bestaan als de rest van de kosmos, zijn wij aan dezelfde natuurwetten onderworpen die in het universum de boel bijeenhouden. We zijn dus eigenlijk niet helemaal vrij, ook al hebben we soms wel die illusie. We worden gedreven door wetten en oorzaken die we zelf niet kennen. Dat maakt, zo benadrukt Spinoza, dat ons denken beperkt is.

Maar de filosoof komt met een uitweg: we kunnen dankzij onze rede de natuurwetten doorgronden waaraan het universum en wijzelf blootstaan. Dat geeft inzicht in onszelf en het universum.

Uiteindelijk kunnen we zo tot ware kennis komen van God of het universum zelf. Dat is geen rationele kennis, maar een soort

spontaan weten dat we opdoen als we accepteren dat we deel uit maken van het universum. Intuïtieve kennis noemt Spinoza dat.

Die kennis kan ons uiteindelijk doen inzien dat we weliswaar, zoals alles in de natuur, steeds streven naar zelfbehoud. Maar dat ons dit alleen maar lukt als we samen optrekken met andere mensen die evenzeer het beste voor zichzelf zoeken. In ons eentje komen we niet ver. En zo eindigt Spinoza na een verhandeling over God uiteindelijk met ethiek, met het goede leven, dat volgens de wijsgeer vooral een rustig en stabiel leven is.

“De weg die daartoe leidt, is lang en moeilijk, maar het is voor ons niet onmogelijk tot die intuïtieve kennis en die gemoedsrust te komen. Elke stap die we in de goede richting zetten, draagt bij tot het uiteindelijke resultaat, en dat is voor iedereen anders, omdat we allen anders zijn.”

Een mooi besluit van een buitengewoon interessant ‘testament’ dat ons in uiterst kort bestek invoert in het gedachtengoed van Spinoza – ideeën die direct na diens dood door de Staten van Holland zijn weggezet als ‘profaan, atheïstisch en godslasterlijk’. Maar dat heeft de verspreiding ervan niet tegen kunnen houden.

God is groter

Na de lezing van ‘God is groter’ bleef ik nog wel met een vraag zitten. D’huysvetters schrijft terecht dat Spinoza God heeft willen bevrijden van menselijke trekken. God is volgens hem geen persoon, geen Hij of Zij, maar een Het (nl. het universum). Want we maken in zijn ogen God te klein door Hem (?) op ons te laten lijken. God is groter.

Maar doet D’huysvetters niet hetzelfde door God gelijk te maken aan de materiële werkelijkheid van het universum en de natuurwetten

waaraan die onderhevig is? Alsof we God kennen als we alle elementaire deeltjes en natuurwetten in formules hebben ondergebracht. Is God niet groter?

Ik vermoed dat het misverstand voortkomt uit de opzet van het ‘testament’. D’huysvetters wil zijn uiteenzetting nadrukkelijk eenvoudig houden. Daardoor gaan nuances verloren die we wel degelijk aantreffen in Spinoza’s hoofdwerk, de *Ethica*. Zoals het subtiële verschil dat Spinoza aanbrengt tussen alles wat bestaat (lees: het universum) en God. De dingen kunnen volgens hem niet zonder God, God wel zonder de dingen. God is de ultieme grond van alles. Zoals D’huysvetters zelf vertaalt in de appendix van het eerste deel van de *Ethica*:

Daarmee heb ik [Spinoza] Gods natuur en de eigenschappen daarvan uitgelegd, namelijk dat hij noodzakelijk bestaat, dat hij uniek is, dat hij alleenlijk vanuit de noodzakelijkheid van zijn natuur bestaat en handelt, dat hij de vrije oorzaak is van alles en op welke wijze; dat alles in God is en zodanig van hem afhankelijk is dat niets zonder hem kan zijn of denkbaar is en ten slotte dat alles door God vooraf bepaald is, maar niet vanuit de vrijheid van een wil, of een absoluut goedvinden, maar vanuit de absolute natuur Gods, of zijn onbeperkte macht.

Voor wie dit soort subtiliteiten te ver gaan, is ‘God is groter’ een uiterst leesbare en snelle manier om zelf kennis te maken met het gedachtegoed van Spinoza. Wie het ‘testament’ wil kopen, kan het bestellen via: uitgeverij@corarius.be (kosten 9 euro exclusief verzendkosten).

Aries van Meeteren

God ontmoeten

*god ontmoet ik in een moeder
of een vader die me kent
in de woorden die ik hoorde:
god, wat fijn dat jij er bent*

*god ontmoet ik in de liefde
van een dierbare vriendin,
in bemoedigende woorden
in een lied, een mooie zin*

*in de zee, die kwal, dat briesje,
in mijn creatieve geest,
nee, een onbarmhartig dogma
is god nooit voor mij geweest*

*(uit: Heimwee naar het Wad, Evelijne
Swinkels)*

Kunst in de kerk – 15 september

Al eerder exposeerde Margriet van Iperen uit Hardinxveld-Giessendam in onze kerk en ook nu weer is ze schilderijen aan het uitzoeken om bij ons weer een mooie expositie te verzorgen. Op 15 september is het Kunst in de Kerk en zullen we deze voor het eerst kunnen bewonderen.

Leeskring

Er staan weer een aantal interessante boeken op stapel; er zijn zeer verschillende boeken. We hebben er zin in.

We starten we op donderdag

5 september met het boek

De Ontheemden van Amin Maalouf.

Motto: Alles wat in contact komt met geweld wordt daar hoe dan ook slechter van. Slaan en geslagen worden is een en dezelfde bedoeling. Simone Weil (1909-1943.)

Grote persoonlijke roman van de Frans-Libanese schrijver over vriendschap, de onmogelijkheid werkelijk vrije keuzes te maken en zijn overtuiging dat het verleden nooit voorbij is.

Hoe verschillend hun levens ook zijn, hun herinneringen en nostalgie zijn één. De een is een gematigde moslim, de ander een succesvolle zakenman, weer een ander is een corrupte politicus. Ieder van de jeugdvrienden heeft een eigen weg gekozen, bij sommigen kleeft er bloed aan de handen. Maar wie is Adam om hen te veroordelen? Waren zijn keuzes zoveel wijzer?

Op **3 oktober** volgt **Johan van Oldenbarnevelt: geniale opportunist, biografie van Ben Knapen**

Willem van Oranje staat bekend als de vader des vaderlands, maar Johan van Oldenbarnevelt heeft minstens evenveel recht op die titel, zo wordt duidelijk uit de biografie die Ben Knapen van de landsadvocaat geschreven heeft. Oldenbarnevelt was verantwoordelijk voor een aantal bestuurlijke hervormingen die de Republiek slagvaardiger maakten. Hij initieerde in de uiterst onzekere jaren na de moord op Willem van Oranje een diplomatiek offensief dat de prille Republiek uit de klauwen van de Europese grootmachten moest houden. Oldenbarnevelt was daar zo bedreven in dat de Republiek een decennium van dynamische opbouw, economische voorspoed en territoriale gebiedsuitbreiding tegemoet ging. Op het godsdienstige vlak was hij een man van de tolerantie. Geloofskwesties mochten geen slijtzwam zijn in de broze eenheid tussen de opstandige gewesten en in de precaire verhouding tussen kerk en staat koos hij onomwonden voor de staat. Uiteindelijk droeg die lankmoedigheid in de zaken des geloofs bij aan zijn ondergang. De getroebleerde relatie met Maurits, die als stadhouder de fakkel van zijn vader Willem de Zwijger had overgenomen, leidde in 1618 tot een showproces, waarin Oldenbarnevelt van landverraad werd beticht. Oldenbarnevelt werd op 13 mei 1619 schuldig bevonden en nog dezelfde dag op het Binnenhof onthoofd. Zie hier in een notendop het levensverhaal van één van de architecten van Nederland.

Voor **7 november** is het boek **Sneeuw** van **Orhan Pamuk**.

De dichter Ka, die twaalf jaar als banneling in Duitsland heeft gewoond, keert terug naar Turkije. Hij raakt verzeild in het noordoosten, waar de winters ijzig koud zijn. In de grensstad Kars doet hij onderzoek naar de lokale verkiezingen, en ook over de golf van zelfmoorden die zich voordoet onder vrome, jonge meisjes is hij van plan een reportage te schrijven. Door de zware sneeuwval is Kars voor enige dagen van de buitenwereld afgesloten. Hij raakt

verstrikt in een web van leugens en roddels, maar tijdens zijn verblijf in Pension Sneeuwzicht, dat wordt gedreven door mijnheer Turgut en diens mooie dochters Ipek en Kadife, voelt hij dat ook voor hem het geluk weggelegd zou kunnen zijn.

'De stilte van de sneeuw, dacht de man die direct achter de chauffeur van de bus zat. Als dit het begin van een gedicht was geweest, zou hij het gevoel in hem benoemd hebben als 'de stilte van de sneeuw'.'

Op 5 december bespreken we het boek **Als Beale Street kon praten**, geschreven door **James Baldwin**.

Harlem, begin jaren zeventig, de tijd van Aretha Franklin en Ray Charles. De 19-jarige Tish is zwanger van haar grote liefde Fonny, een jonge beeldhouwer. Hij zit vast, beschuldigd van een verkrachting, ingerekend door een racistische agent. Terwijl hun beider families hun best doen om Fonny's naam te zuiveren, wordt het jonge paar heen en weer geslingerd tussen hoop en wanhoop. Een liefdesverhaal als de blues, gepassioneerd, melancholiek en onvergetelijk. Het boek is verfilmd.

Op 18 maart wordt de film in de bibliotheek gedraaid.

Spiritualiteit in de Popmuziek

Vorig jaar heeft Ivo de Jong ons betrokken bij de Spiritualiteit in de muziek door de eeuwen heen. Drie avonden met woord en beeld en vooral ook muziek. We hebben ervan genoten.

Daarom organiseren we ook dit jaar weer een cursus van 3 avonden, geleid door Ivo de Jong. Ditmaal over de popmuziek. De data zijn:

7 en 21 november en 19 december (kerstpop).

Het wordt heel erg leuk! Opgave bij Tilly.

Entree € 8,00 per avond. Paspertout drie avonden € 20,00.

O hemel, zei de krokodil

Ik ben een groot fan van de dierenverhalen van Toon Tellegen. Niet voor niets lees ik er met enige regelmaat een voor in de diensten. De verhalen zijn niet alleen grappig – met al die dieren die menselijke (on)deugden verbeelden – maar er zit ook vaak een onuitgesproken laag onder die een bijzonder licht werpt op de hoogten en diepten van ons leven. Ze roeren, met andere woorden, iets existentieels aan. En het knappe van Toon Tellegen is dat hij dat voor elkaar krijgt zonder die diepere laag te benoemen. De lezer of hoorder mag die zelf aanwijzen. *Show, don't tell.*

Dat de dierenwereld een dankbaar beeld is voor de mensenwereld, wisten de Bijbelschrijvers en de Oude Grieken ook al. En ook de fabels van Jean de la Fontaine (1621-1695) zijn wereldberoemd. Toon Tellegen staat dus in een respectabele traditie. Recent heeft Wim Jansen zich in het rijtje gevoegd. Hij is oud-predikant van Vrijzinnig Delft en de Vrijzinnige Koorkerkgemeenschap in Middelburg. Maar hij heeft met zijn verhalen, in tegenstelling tot Tellegen, wél een expliciete missie. Hij wil 'zoiets als God ter sprake brengen.'

God

Dierenverhalen zijn voor Jansen een manier om het over iets te hebben dat eigenlijk te groot is voor onze taal: het goddelijke. Taal is een prima middel om te benoemen wat we zien, horen, voelen of ruiken – kortom de dingen die bestaan. Maar hoe praat je over iets wat niemand ooit heeft gezien of gehoord, gevoeld of geroken? Dat is een stuk lastiger. Daarom roept Jansen de verbeelding te hulp.

Hij creëert een fantasiewereld vol pratende dieren die het op de een of andere manier over God hebben. De bedoeling is dan dat de verhalen aanzetten vormen voor een goed gesprek met kinderen, jongeren en zoekende volwassenen “voor wie het woord ‘God’ niet vanzelfsprekend maar evenmin kansloos is.” Een soort catechisatieboekje nieuwe stijl dus.

De vraag is: werkt dat?

In meerdere verhalen doen dieren uitspraken die me aan het denken zetten. Neem het verhaal over de rat die zich bij het ‘Grote en Eeuwige Licht’ beklagt: “Ik draag uw schoonheid, maar het mensdier ziet het niet.” Intrigerend is ook de vergadering van alles wat bestaat, waar iedereen mag zeggen wie of wat God nu eigenlijk is – en waar een kind uiteindelijk vraagt: “Maar als Alles Wat Bestaat hier bijeen is, waarom is God er zelf dan niet?”

Wat een gesprek naar aanleiding van het boekje ook zal helpen is dat de God die Jansen ter sprake brengt tamelijk divers is. Nu weer is zij (!) een soort alwetende schepper met een bijzonder gevoel voor humor, dan weer een stofje in het mensenbrein. Het laatste verhaal is wat dat betreft de kers op de taart. Alle dieren vertellen hoe zij God zien, en steeds hangt dat nauw samen met hoe ze zelf zijn. Ik citeer een fragment:

God is een schild, zei de schildpad die naar zijn aard bescherming zoekt.

God is een schuilplaats, zei het konijn dat naar zijn aard graag in een holletje vertoeft.

God is als bliksem, zei de haas die naar zijn aard dol is op snelheid.

God is een spook, zei de vleermuis die naar zijn aard van griezelen houdt.

Domineesval

Helaas legt Jansen zijn boodschap er naar mijn smaak net iets te dik bovenop. Waar Toon Tellegen er een meester in is om niets uit te leggen – en de interpretatie zoveel mogelijk aan de lezer of hoorder over te laten – trapt Jansen mij net iets te vaak in de domineesval. Dat is jammer.

Zo is er een verhaal over een haas en een vos, waarin de haas de vos overhaalt om eens een peer te eten die in de boomgaard hangt. En net als de vos het probeert, schiet de boer hem dood. Jansen eindigt zijn verhaal dan met: “Nu had de vos zijn leven gebeterd en dit was zijn beloning.”

Ook de dialogen zijn mij soms wat te uitleggerig. Neem het gesprek tussen Sjakie de Zeeschildpad en Wannes de Zeehond. Ze liggen samen op het strand.

Heerlijk, zuchtte Sjakie, wat lig ik toch lekker in God!

Rare, zei Wannes, hoe kom je daar nou bij?

Ik heb wel geen godsdienstige opvoeding gehad, maar zoveel weet ik wel dat God daarboven in de hemel woont – een grote machtige zeehond.

In de hemel, zei Sjakie, daar is alleen maar hemel.

En dat gaat eindeloos door.

Er is alleen maar dit, deze lucht, dit water, deze ruimte, de zon...
dat is allemaal hemel.

En dat noem ik allemaal God – weet je waarom?

Omdat het zo mooi is en zo groot en zo wonderlijk.

En dit strand is de wang van God.

Nu lig ik lekker tegen de wang van God.

[...]

O, maar, zei Wannes, dus God is niet de Grote Zeehond ver weg
achter de wolken, maar dit allemaal?

Het strand, het licht, de zee, de blauwe lucht, de zon?

Jij noemt dit allemaal God?

O, maar dan, dan ben ik ook een stukje God!

Jansen is kortom niet zo subtiel als Toon Tellegen. Maar dat komt ongetwijfeld door zijn nadrukkelijke missie om God ter sprake te brengen en ideeën aan te dragen voor een goed gesprek. Precies daar is het boekje prima voor geschikt. U zult er zeker verhalen uit gaan horen tijdens het themacafé!

Wim Jansen, *O hemel, zei de krokodil. 52 dierenverhalen voor jong en oud om zoiets als God ter sprake te brengen*, uitgeverij Van Warven (2019)

Ons themacafé gaat weer van start

Het is langzaam maar zeker een traditie aan het worden: het themacafé van de Kerk met de Beelden. Elke tweede donderdag van de maand komen we bijeen in de vergaderruimte van ons gebouw en bespreken we de meest uiteenlopende onderwerpen.

Waar gaat het komend seizoen allemaal over? En er zijn al een paar thema's bekend: Moderne Devotie, Soefisme, Meister Eckhart en de scheiding van kerk en staat (dit onderwerp deed vorige maand zoveel stof opwaaien dat we er nog een keer voor gaan zitten). En ook de Bijbelquiz keert terug.

Maar nog niet alles is ingevuld. Dus heeft u een aardig idee voor een Themacafé, laat het weten! Tijdens de eerste bijeenkomst, in september, inventariseren we alle ideeën en maken we een lijstje voor alle afleveringen.

12 september 2019	10:00-11:30 uur	Scheiding kerk en staat
10 oktober 2019	10:00-11:30 uur	Meister Eckhart
14 november 2019	10:00-11:30 uur	Bijbelquiz
12 december 2019	10:00-11:30 uur	-
9 januari 2020	10:00-11:30 uur	Soefisme (met Monica Rietveld)
13 februari 2020	10:00-11:30 uur	Moderne Devotie
12 maart 2020	10:00-11:30 uur	-
9 april 2020	10:00-11:30 uur	-
14 mei 2020	10:00-11:30 uur	-

Tot ziens op het Themacafé,

Aries van Meeteren

We starten weer

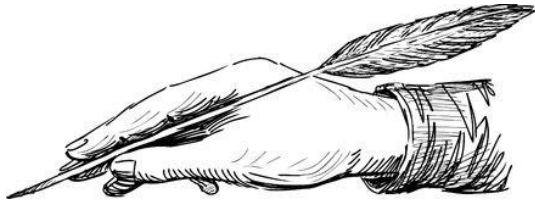
*met de workshop Intuïtief schrijven
dinsdagmiddag van 13.00-15.00 uur*

17 september

15 oktober

19 november

17 december

Yvon Mallander maakt de schrijflust los met een thema, er zijn kleine opdrachten, die inspireren tot schrijven wat er in je opkomt. Dat dit heel leuk is om te doen, kunt u aan de deelnemers vragen. Probeer het ook eens uit. Opgave bij Tilly de Groen, 06 3737 4559. Iedereen is van harte welkom. De kosten zijn € 12,00 per workshop.

Hardinxveld beweegt - welkom

60 + beweegt in de Jupiterflat, Recreatiezaal, Jupiterstraat 1

Iedere dinsdag, van 8.30 uur tot 9.30 uur.

Gratis proefles, vervolgens €12,- per maand.

60 + beweegt in de Wielinghof, Recreatiezaal, Jacobsweer 148

Iedere dinsdag, van 10.15 uur tot 11.05 uur.

Gratis proefles, vervolgens €10,- per maand.

60 + beweegt in de Vijverhof, Recreatiezaal van Leijdenstr. 87

Iedere dinsdag, van 13.15 uur tot 14.05 uur.

Gratis proefles, vervolgens €10,- per maand.

Agenda ledenvergadering op donderdagmorgen 21 november 2019

Aan de leden, begunstigers en andere belangstellenden:
Het bestuur van de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB te
Hardinxveld-Giessendam nodigt u van harte uit voor de jaarlijkse
Algemene Ledenvergadering op donderdagmorgen 21 november
2019, aanvang 10.00 uur.

Agenda:

- 1 Opening
- 2 Notulen van de algemene ledenvergadering van 22 november 2018
- 3 Ingekomen stukken
- 4 Jaarverslag 2018-2019
- 5 Financieel verslag 2018-2019
- 6 Verslag kascontrole commissie, décharge penningmeester
- 7 Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie
- 8 Begroting 2019-2020

Pauze

- 9 Huidige toestand van onze vereniging - vooruitzichten
- 10 Mededelingen van onze voorganger Aries van Meeteren
- 11 Activiteiten in het komende seizoen
- 12 Bestuursverkiezing: Graag zouden wij een assisterend lid in het bestuur ontvangen..
- 13 Rondvraag
- 14 Sluiting

Lies Sluimer-Vervoorn, voorzitter
Tilly de Groen-van den Berg, secretaris

Vroeger was Jij in verhalen

*Vroeger was Jij in verhalen
ver van mij vandaan, maar echt.
Jij bestond, maar door de jaren
is dat alles weggeëbd.*

*Langzaam wist ik dat het denken
over Jouw aanwezigheid,
in de kosmos, in ons leven
zoeken zonder antwoord blijft.*

*Toch heb Jij een spoor geslepen
door de diepten van mijn ziel,
bleef mij zin en richting geven
aan de wegen die ik ging.*

*Nee, nooit zal ik Jou meer vragen
wie Je bent en hoe je bent,
want ik weet, ik kan niet anders,
dát Jij bent en in ons werkt.*

Marijke de Bruijne

Volgende Band

De volgende Band verschijnt rond 1 december.
Kopijdatum is half november

Agenda

- 5 september Leeskring
- 12 september Themacafé
- 15 september Kunst in de kerk
- 17 september Schrijfworkshop, Yvon Mallander
- 29 september Streekdag Alblasserwaard in Sliedrecht
Middagprogramma over Jules de Korte
- 3 oktober Leeskring
- 10 oktober Themacafé
- 15 oktober Schrijfworkshop, Yvon Mallander
- 27 oktober 15.00 u jubileumdienst Sliedrecht
- 31 oktober Lezing Welmoed Vlieger over Meister Eckhardt bieb
- 7 november Leeskring
- 7 november Cursus Spiritualiteit in de popmuziek, Ivo de Jong
- 14 november Themacafé
- 19 november Schrijfworkshop, Yvon Mallander
- 21 november Cursus Spiritualiteit in de popmuziek, Ivo de Jong
- 5 december Leeskring
- 12 december Themacafé
- 17 december Schrijfworkshop, Yvon Mallander
- 19 december Spiritualiteit in de popmuziek, Ivo de Jong

Filmprogramma bibliotheek

Tickets: € 4,00 voor leden van de bieb, € 6,00 voor niet-leden.

Inclusief koffie/thee en een hapje en drankje.

- 11 september The Children Act
- 9 oktober Rafaël
- 13 november The biggest little farm
- 18 december The extraordinary journey of the Fakir

Vrijzinnigen Nederland

Afd. Hardinxveld-Giessendam

Kerkgebouw: Peulenstraat 167, geen postadres, geen telefoon
Postadres: Peulenstraat 215, 3371 AM Hardinxveld-Giessendam

E-mail: info@kerkmetdebeelden.nl
Website: www.kerkmetdebeelden.nl
Voorganger: Dr. A.P.B. Van Meeteren, Rivierdijk 523, 3361 AM
Sliedrecht. tel. 06 2625 8184 alleen overdag, behoudens
noodgevallen
e-mail avanmeeteren@kerkmetdebeelden.nl

De Band: Tilly de Groen, Groot Veldsweer 55, 3371 CB,
tel. 06-37374559, tilly@degroen.eu

Kopij data: 1 december, 1 maart, 1 juni, 1 september
E-mail redactie@kerkmetdebeelden.nl

Aandachtscommissie: Mw. A.E. Kazen-van Dijk, Peulenstraat 215, 3371
AM, Tel. mobiel 06-8333 4406

BESTUUR:

Voorzitter: Mw. E. Sluimer-Vervoorn, Bonkelaarplein 97, 3363 EL
Sliedrecht, tel. 0184-612475

Secretaris: Mw. M.A.de Groen-van den Berg, Groot Veldsweer 55, 3371
CB, 06 3737 4559, tilly@degroen.eu

Administrateur/
penningmeester: Dhr. K. Bohré, Pauwtjesmolen 4, 3371 RM, tel. 0184-614359
Rekeningnummer **NL70 INGB 0000 5957 95** of
NL11 RABO 0325 0333 74

Leden: beide ten name van de penningmeester NPB.
Mw. T. Keizer-Trapman, Rivierdijk 646, 3371 EE, tel. 0184-
612002
Mw. A.E. Kazen-van Dijk, Peulenstraat 215, 3371 AM, tel.
06 8333 4406

Privacy Statement

Ons privacy statement staat op onze website

www.kerkmetdebeelden.nl.

Belangrijk is dat uw lidmaatschaps- en adresgegevens gebruikt worden voor administratie, pastoraat en verspreiding Band.

Eventueel voor nieuws over activiteiten, uitnodigingen voor leeskring en lezingen via de mail.

Als u dit niet wenst, kunt u zich afmelden. (Wij hopen van niet.)

Collectes

2018		3 febr.	€ 84,15
19 aug.	€ 99,50	17 feb.	91,15
2 sept.	87,20	3 mrt.	171,00
16 sept.	73,50	10 mrt.	77,00
23 sept.	72,20	24 mrt.	56,80
7 okt.	155,65	7 apr.	99,10
21 okt.	70,15	18 apr.	26,00
4 nov.	118,45	21 apr.	101,10
11 nov.	114,80	5 mei	215,55
18 nov.	85,20	12 mei	63,80
25 nov.	58,60	26 mei	66,70
2 dec.	121,00	2 juni	109,51
16 dec.	62,75	16 juni	79,60
24 dec.	171,50	30 juni	73,45
2019		14 juli	178,05
6 jan.	96,45	4 aug.	135,75
20 jan.	234,00	11 aug.	125,20

Regiodag Wassenaar 9 juni

Wassenaar vierde ook zijn 100-jarig jubileum op 1^e Pinksterdag. Leuk om hiervan getuige te zijn. Het was gezellig en goed verzorgd. De rondleiding in Kasteel Duivenvoorde was heel interessant. Bedankt Wassenaar voor deze mooie dag!

Een roos uit de prachtige kerktuin van Wassenaar.

Het bezoek aan Kasteel Duivenvoorde.

